

DATOS IDENTIFICATIVOS

Prácticum I

Materia	Prácticum I			
Código	P02M081V02213			
Titulación	Máster Universitario en Necesidades específicas de apoio educativo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Alfonso Gil, Sonia Ayan Perez, Carlos Luis Gayo Álvarez, María Elena Martínez Figueira, María Esther Martínez Lemos, Rodolfo Ivan Rodríguez Rodríguez, Juan Luís Torres Santiago, María Rocío			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web	http://masterapoioeducativo.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo que os estudantes coñezan de modo práctico institucións, centros e servizos que traballen con colectivos de persoas con necesidades específicas de apoio educativo.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Posuir e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidas dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados co seu área de estudo.
A3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións [e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan] a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
A5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de un modo que terá que ser en gran medida autodirixido ou autónomo.
B1	Saber aplicar os coñecementos adquiridos sobre o funcionamento dos procesos neuropsicolóxicos e a resposta organizativa de centro e servizos de apoio en contornas con poboacións con dificultades de aprendizaxe e trastornos do desenvolvemento, así como no deporte de base e na actividade física para poboacións especiais.
B2	Sintetizar os coñecementos adquiridos sobre avaliación e intervención, resposta organizativa de centro e os servizos de apoio e integralos nos contextos de aprendizaxe do estudante, o deporte de base, así como da actividade física para poboacións especiais, a saúde e a calidade de vida, sen discriminación de xénero, de clase, nin de etnia.
B3	Diseñar sistemas de asesoramento e de intervención educativa tendo en conta a resposta organizativa do centro, as metodoloxías e as TIC para a inclusión escolar, así como o deporte adaptado, a actividade física para persoas con distintas discapacidades, o exercicio físico, a saúde e a calidade de vida.
B4	Xeneralizar a distintos contextos e situacións o coñecemento, as destrezas adquiridas, axustando as habilidades pertinentes que as conforman. Todo iso con criterios de non discriminación de xénero e respecto dos valores democráticos.

C1	Saber aplicar sistemas de avaliación e intervención á determinación das necesidades educativas especiais dos estudantes con discapacidade intelectual, motriz e sensorial; de dificultades de aprendizaxe derivadas do contexto sociocultural, de discriminación por razóns de xénero, clase, e etnia e de dificultades de aprendizaxe específicas (lectura, escritura e cálculo), delimitando ámbitos prioritarios de actuación e os apoios requiridos para promover a aprendizaxe significativa e relevante.
C2	Saber detectar e analizar posibles barreiras para o acceso ao currículo, a aprendizaxe e a participación do alumnado con necesidades educativas especiais e problemas de aprendizaxe.
C3	Coñecer os sistemas adecuados para intervir na mellora da competencia persoal do alumnado naqueles ámbitos do seu desenvolvemento psicolóxico, social, de actividade física e deportivo que poidan relacionarse cas súas necesidades educativas especiais.
C4	Xerar destrezas para aprender a diseñar, en colaboración co profesorado de aula, plans de traballo individualizado para o alumnado con necesidades educativas específicas integrados na resposta organizativa do centro e nos servizos de apoio, utilizando as TIC e favorecidos por actividades de deporte adaptado e que potencien actividades de saúde e calidade de vida.
C5	Aprender a colaborar cos servizos psicopedagóxicos e de orientación familiar, promovendo a mellor resposta educativa.
C6	Saber avaliar as implicacións do uso de diferentes respostas educativas ante os problemas derivados da atención á diversidade.
D1	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria
D2	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
D3	Sostenibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
D4	Propoñer iniciativas, xerar ideas novas e adaptarse a situacións diversas con flexibilidade.
D5	Capacidade de organización, planificación e autoevaluación.
D6	Traballar en grupo e desenvolver actitudes de participación e colaboración.
D7	Comunicar con eficacia o coñecemento obtido, de forma oral e escrita, tanto a persoas non expertas como a outros especialistas, utilizando os recursos persoais e apoiándose nas tecnoloxías da información e da comunicación.
D8	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer a estrutura e a finalidade dos servizos e institucións nos que se realicen as prácticas e a documentación básica na que se sustenta a actividade do servizo ou institución	A1 A3 A5 B2 B4 C5 D5 D6 D8
Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas da escola na que se realizan as prácticas	A2 A3 B1 B2 B3 B4 C1 C2 C3 C4 C5 C6 D1 D4 D5 D6 D8

Ser capaz de elaborar unha memoria que reflicta as aprendizaxes máis importantes adquiridos no practicum, seguindo unha estrutura recomendada polo titor/a do máster.

A2
A4
A5
B1
B2
B4
C4
C5
C6
D1
D2
D3
D4
D5
D6
D7
D8

Contidos

Tema

Contextualización das prácticas: descrición da institución ou servizo	Obxectivos, programas, accións, recursos humanos e materiais, etc. para o desenvolvemento de actividades de aprendizaxe e deportivas dirxidas a poboacións con necesidades específicas de apoio.
Perfís profesionais e a súa relación coa atención á diversidade e as necesidades de apoio	Distintos tipos de actividades académicas e actividade física e deportiva con poboacións con necesidades específicas de apoio educativo
	Coñecemento e familiarización con ferramentas para avaliación e intervención con persoas con necesidades de apoio educativo
Elaboración de memorias de progreso	Avaliación e seguimento de programas de intervención

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	5	0	5
Obradoiro	50	0	50
Prácticum, Practicas externas e clínicas	60	65	125
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	45	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Orientacións sobre a planificación, deseño e realización das actividades prácticas realizadas en centros, servizos e organizacións relacionados coas necesidades de apoio educativo
Obradoiro	Talleres enfocados o coñecemento de procedementos para avaliación e a intervención con persoas con necesidades específicas de apoio educativo, así como o familiarización cos sistemas de comunicación específicos (Braille, LSE, SAAC) e o dominio de ferramentas para o autoaprendizaxe, baseadas en entornos persoais de aprendizaxe.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Traballo independente tutorizado de prácticas en institucións, organizacións e centros educativos que inclúan poboacións con necesidades de apoio educativo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Orientación sobre as prácticas externas e seguimento das mesmas.
Obradoiro	Orientacións sobre metodoloxías, avaliación, actividades e programas de intervención a desenvolver nos centros de prácticas.
Probas	Descrición
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Orientación sobre a planificación, elaboración e presentación de as memorias de prácticas.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe dos titores/as externos sobre a asistencia e realización das distintas actividades prácticas	50	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	C1 C2 C3 C4 C5 C6	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Informes/memorias de prácticas Elaboración de unha memoria sobre as actividades de prácticas de acordo a uns criterios previamente sinalados	50	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	C1 C2 C3 C4 C5 C6	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Practicum I terá unha duración de 115h que os estudantes realizarán en varios centros, servizos e organizacións que traballan con persoas con discapacidade, tanto no ámbito educativo como deportivo; así como na realización dunha serie de obradorios previos e simultaneos a realización das prácticas externas. Será obrigatoria a asistencia ao 80% das sesións prácticas.

Previamente o alumnado recibirá a información e documentación necesaria para levar a cabo estas prácticas, sobre as que terán que realizar unha memoria final.

Para superar a materia é necesario obter un 5 no Informe do Titor e un 5 na Memoria Final.

As actividades non superadas en primeira convocatoria poderán ser superadas ou recuperadas na convocatoria de Xullo.

Poden consultarse as datas de realización do Practicum no espazo da plataforma de teledocencia e da avaliación da materia na web do Mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LOBATO FRAILE, C., **Desarrollo profesional y prácticas/practicum en la universidad**, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasc, 1996

SCHÖN, D.A., **La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en las profesiones**, Paidós-MEC, 1992

ZABALZA BERAZA, M. A., **Buenas prácticas en el practicum: bases para su identificación y análisis**. En A. CID SABUCEDO, M. RAPOSO RIVAS y A. PÉREZ ABELLÁS, **El practicum: buenas prácticas en el Espacio Europeo de Educación Sup**, Tórculo, 2007

Bibliografía Complementaria

CID SABUCEDO, A., DOMÍNGUEZ PRIETO, E. y RAPOSO RIVAS, M., **La práctica reflexiva como medio de construcción del pensamiento práctico de tutores y tutorandos**. En M. A. ZABALZA BERAZA (ed.), **Los tutores en el practicum: Funciones, formación y compromiso institu**, Diputación Provincial de Pontevedra, 1998

GARCÍA FERNÁNDEZ, A., **La tutoría y la relación profesor-alumno en la formación para la inserción laboral**, 2006

GUTIÉRREZ CUENCA, L., CORREA GOROSPE, J. M., JIMÉNEZ DE ABERASTURI APRAIZ, E. y IBÁÑEZ ETXEBERRIA, A., **El modelo reflexivo en la formación de maestros y el pensamiento narrativo: estudio de un caso de innovación educativa en el Practicum de Magisterio**, Madrid, 2009

IGLESIAS FORNEIRO, M. L., **La tecnología audiovisual al servicio del practicum: el vídeo y la fotografía digital**. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), **El practicum como comp**, Unidixital, 2005

LATORRE MEDINA, M. J., **El potencial formativo del practicum: cambio en las creencias que sobre la enseñanza práctica poseen los futuros maestros**, 2007

MARTÍNEZ FIGUEIRA, M. E., **Ser tutor, ¿Cuestión de personalidad o de profesionalidad?**, 2010

MOLINA RUIZ, E., IRANZO GARCÍA, P., LÓPEZ LÓPEZ, M. C. y MOLINA MERLO, M. A., **Procedimientos de análisis, evaluación y mejora de la formación práctica**, 2008

RAPOSO RIVAS, M., **Contribuciones de las Tecnologías de la Información y la Comunicación al desarrollo del practicum de futuros docentes**. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS, **Unicopia**, 2007

RAPOSO RIVAS, M. y SARCEDA GORGOSO, M.C., **La integración de las TIC en la supervisión del Practicum.** En A. CID SABUCEDO, M. MURADÁS LÓPEZ, M. A. ZABALZA BERAZA, M. GONZÁLEZ SANMAMED, M. RAPOSO RIVAS y L. IGLESIAS FORNEIRO (coord.), **Buenas pr**, Imprenta universitaria, 2007

ZABALZA BERAZA, M. A, **Teoría de las Prácticas. La formación práctica de los profesores.** En M. A. ZABALZA BERAZA (coord.), **Actas del II Symposium sobre prácticas escolares (15-40).**, Diputación Provincial de Pontevedra, 1989

ZABALZA BERAZA, M. A, **Condiciones para el desarrollo del practicum.** En **Profesorado**, 2004

ZABALZA BERAZA, M. A, **El aprendizaje experiencial como marco teórico para el Practicum.** En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), **El practicum como compromiso institucional**, Unidixital, 2005

ZEICHNER, H., **A formação reflexiva de professores: ideias e práticas.**, Educa, 1993

Recomendacións

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

- A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.
  - A asistencia continuada ás sesións de clases e ás titorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes
  - O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.
-